

הכ"ל " יום י"ט 9 תשרי תשס"ו

אדם קודם לכל שיקול תועלת, ובפרט כל שיקול מדינתי.

פרופ' עווד גולדרייך
תל אביב

החייל ישמור על צלם אנוש

בתגובה על "משפטים נגד לוחמים" מאת ישראל הראל ("הארץ", 29.10)

באחרונה מתנהל קמפיין נגד הפ' רקליט הצבאי הראשי, האלוף אביחי מנדלבליט, שהעז להורות על העמדה לדין של שני חיילי גבעתי, שפקדו על ילד בן תשע לפתוח תיקים שהיו חשודים כממולכדים.

בכרוזים שחולקו בשכונת מגוריו של הפצ"ר נכתב, כי "הפצ"ר הפקיד את חי חיילינו", וכתובות "בוגד" רו-ישראל הראל במאמרו מה היו פוסקות השופטות או התובעות, שמעולם לא ראו שדה קרב, אם היה מדובר בבניהן שלהן. הראל קבע, ש"על יסודות מוסר מעוות לא בונים צבא מוסרי וערכי. בוודאי לא צבא מנצח".

האם פוגעים הפצ"ר ומערכת המשפט הצבאי בדמות המוסרית והערכית של הצבא? נראה כי חשיבות המשפט חוד-גת מעניינים של שני הלוחמים. המשפט מאזכר כללים בסיסיים של מה מותר

עלול לגרום לפגיעה במדע הישראלי". ההימנעות מעמדה מוסרית, המתב-ססת על עקרונות אוניוורסליים, והע-דפת שיקולים תועלתיים המתייחסים ל"טובת המדינה" הן כשל מוסרי. הימ-נעות זו מייצגת פחד ו/או חוסר נכונות לצאת אל מחוץ למחנה, גם כשנעשות בו עוולות מוסריות. היא כרוכה בחוסר נכונות לבחון את העובדות על פי אמות מידה אוניוורסליות, כפי שמתחייב מה שקפות ליברליות והומניסטיות, ובהע-רפה של "טובת המדינה" (קרי: דרישות השלטון) על כיבוד האדם וחיותיו.

כל זה קשור לקדימות המוענקת בחברה הישראלית לעקרון "הנאמנות למדינה" - עיקרון פשיסטי מובהק. בניגוד למושגי היסוד של המדינה המודרנית, הרואה את עצמה כמצרף של אזרחיה, ולפיכך כמכשיר שמטרתו הבטחת כיבוד הזכויות הטבעיות של האדם - מהות הפשיזם היא בהעמדת המדינה מעל לאזרחיה, הנתפשים למ-עשה כנתונים שלה.

השקפות ליברליות והומניסטיות מחייבות השתחררות מעקרון הנאמ-נות, ולא רק התנגדות לכיטויי הבור-טים המנוסחים באחרונה בהצעות חוק מטעם הממשלה.

כיבוד הזכויות הטבעיות של כל

פחד מעמדה מוסרית

בתגובה על "דקטור האוניברסיטה העברית בירושלים במכתב חריף: התנהגות אנשי אל על עלולה לפגוע במדע הישראלי" מאת זהר בלומנקרנץ ("הארץ", 4.11)

האוניברסיטה העברית מחתה על התנהגות אנשי הביטחון של אל על, שהשפילו מדענית אמריקאית שהוזמנה לכנס באוניברסיטה. ואולם, המתאה לא נומקה בחוסר המוסריות שבהתנהגות של אנשי אל על, אלא בחשש כי "בכירי המדענים בעולם ידירו רגליהם מישראל עקב חקירות ובריקות פוגעניות בנמל התעופה", ובציון העובדה כי "הדבר

כיצד לשלוח מכתבים:

- בדואר: מערכת הארץ, רחוב זלמן שוקן 21, תל אביב 61350
- בפקס: 03-6810012
- במייל למכתבים: letters@haaretz.co.il
- במייל למאמרים: oped@haaretz.co.il
- בכל פנייה יש לציין שם, כתובת, ומספר טלפון. המכתבים למערכת והמאמרים עוברים עריכה. המערכת אינה מחזירה כתבי יד.